

De Iep in het voorjaar

Naar aanleiding van ongeruste telefoontjes van buurtbewoners (Benoordenhout, Den Haag), dat de Iepen nauwelijks blad vormen, ging Joost Gieskes op onderzoek bij deskundigen. Hans Heybroek gaf het meest uitgebreide en uiterst leerzame antwoord, uitermate geschikt voor alle lezers van Arbor Vitae.

Aan de Iep is in het voorjaar veel te beleven. Dat begint al heel vroeg, vaak eind februari, als de meeste andere bomen nog vast in winterslaap zijn. Plots is er dan een fijne kleurwaas over de Iepen, de bloemknoppen beginnen open te gaan. Per kloon verschilt de datum en ook de kleur. De kleur wordt snel sterker. Dit jaar was de *Ulmus* × *hollandica* 'Vegeta' vroeg en helder roze, de *U.* × *hollandica* 'Belgica' wat gedempter van tint. En dan plotseling, ook weer onverwacht, komt er wat groen doorheen, van dag tot dag sterker: de iependubbeltjes, de vruchtjes, die gaan uitgroeien.

Is er veel bloei en dus zaadvorming zoals dit jaar, dan staan de Iepen helemaal in het groen op een tijdstip dat veel andere soorten nog kaal staan of, zoals bijvoorbeeld

bij de Beuk, slechts één enkel avontuurlijk exemplaar een paar groene blaadjes laat zien. Maar ook bij de Iep is het blad nog niet aan het uitlopen, de bomen zijn groen van de vruchten. Ook bij het uitgroeien van de vruchten verandert de tint, bijna van dag tot dag. Heldergroen, bleekgroen, wittig groen, bruingroen, bronsgroen, alles komt voor. Bij het rijpen van de vruchten vermindert het groen, er komt hooikleur in en soms wordt de boom uitgesproken oranje.

En dan komt alles naar beneden, het sneeuwt iepenvruchtjes. Eerlijk gezegd kunnen die hinderlijk zijn door hun enorme hoeveelheid en doordat ze overal naar binnen waaien. Verreweg de meeste vruchtjes zijn trouwens voos en laten zich plat drukken. Dat komt door zelfsteriliteit, onvoldoende bevruchting met

vreemde pollen. De Bergiep (*Ulmus glabra*) heeft het vaakst fertiele zaden, die voel je zitten in het centrum van het iependubbeltje.

Bij een sterke vruchtdracht, zoals we die dit voorjaar hadden, blijft de boom die zo vroeg en mooi groen was, akelig kaal over. In het manuscript van ons Iepenboek schreef ik dat de bomen er dan uit konden zien als een geplukte kip, maar mijn medeauteurs vonden dat ongewenst en dus is er een minder opvallende beschrijving voor in de plaats gekomen (zie in de alfabetische cultivarlijst onder *Ulmus* × *hollandica* 'Groeneveld').

Hoe komt dat nu, zo'n jaar met een overdadige vruchtzetting? Daarin spelen verschillende factoren een rol. De ene kloon heeft het veel sterker dan de andere. De zojuist genoemde 'Groeneveld'

De Iepen staan helemaal in het groen, 10 april 2009
Foto: Ineke Vink

Dezelfde Iepen als de eerste foto, maar nu als 'geplukte kippen', 21 mei 2009
Foto: Ineke Vink

heeft het vaker dan veel andere klonen. Ook is er een zeker beurtjaar effect: in het jaar na een overvloedig vruchtjaar kun je weinig bloei verwachten. Maar de belangrijkste oorzaak ligt in het weer. In de (voor)zomer van het vorige jaar, als de jonge scheuten uitgegroeid zijn en de knoppen in de oksels van de bladeren zich gaan differentiëren, dan wordt beslist of de knop uit zal groeien tot een bladknop of tot een bloemknop. Het weer heeft daar een grote invloed op: we hebben de indruk dat een warme en droge junimaand leidt tot meer bloemknoppen. Dat kan zo extreem uitpakken

dat vrijwel alle knoppen tot bloemknoppen uitgroeien. Dan zijn er na de bloei en vruchtval nog maar weinig knoppen over die een scheut met blad vormen. Vandaar die kale kroon, die geplukte kip. Maar geen angst, de boom is helemaal gezond. Hij laat wel wat slapende knoppen uitlopen en later in de zomer is hij weer goed groen, hoogstens wat dunnetjes in het blad. Met iepenziekte heeft dit allemaal niets te maken, de iepenziektescouts moeten dit beeld dus wel kennen, anders worden er puur gezonde bomen ten onrechte geblest!

